

In fase 1 worden zwakke leerlingen geselecteerd m.b.v. de **herftssignalering**. Vanaf januari wordt uitgegaan van de AVI- en DMT-toetsen. Voor beide toetsen bestaat in deze fase een groot risico op **misclassificatie**. De kans dat leerlingen een niveau te hoog of te laag uit zullen komen is heel groot. Er moet dus niet veel waarde aan de resultaten worden gehecht.

DMT

De DMT is voor veel leerlingen in januari/ februari groep 3 **niet heel geschikt** om de leesontwikkeling in kaart te brengen. Dit omdat in het aanvankelijk leesproces tot dan toe vooral centraal staat hoe accuraat leerlingen klanken en tekens kunnen koppelen en woorden kunnen herkennen. In deze fase is snelheid nog niet belangrijk. Om problemen te kunnen signaleren in de herfst van groep 3 en midden groep 3 zijn letters benoemen, letters en woorden schrijven en losse woorden lezen zonder tijdsdruk veel geschikter dan de DMT. Deze toetsen geven aan of de leerling adequaat leert decoderen. Als leerlingen in de aanvangsfase van groep 3 hierop uitvallen, is heel duidelijk wat je moet doen: extra inzetten op **decoderen**. Decoderen vormt immers de basis van een goede leesontwikkeling.

AVI

Als leerkracht heb je veel meer invloed op de AVI-uitslagen dan op de in hoge mate erfelijk bepaalde DMT-scores. Bovendien geven de AVI-uitslagen een beeld van de vaardigheid om zinnen en teksten te lezen en dat is waar leren lezen uiteindelijk om draait. AVI kan worden gezien als een bruikbare, maar vrij grove maat voor de leesontwikkeling. Pas op dat je als leerkracht bij lage toetsniveaus ook nog eens lage verwachtingen gaat aannemen (en het lesaanbod gaat verarmen). Het gaat dan juist om het verrijken en intensiveren!

Het Drielagenmodel

Tijdens het aanvankelijk lezen wordt extra ondersteuning gegeven m.b.v. het drielagenmodel. Het hiervoor beschreven leesonderwijs behelst **laag 1**. Binnen deze aanpak is extra ondersteuning voor zwakke lezers in de vorm van scaffolding (visuele ondersteuning van letters, voorzeggen van letters en woorden, ondersteunend lezen). In **laag 2** is sprake van *pre- en reteaching* van de onderwijsactiviteiten die in laag 1 aan bod komen. In **laag 3** is er sprake van specialistische begeleiding.

Laag 2 Onderwijs in laag 2 heeft zowel t.a.v. fase 1 als fase 2 de volgende kenmerken:

- **Niet verarmen** Juist met risicoleerlingen moeten zo snel mogelijk veel zinnetjes en korte teksten gelezen worden.
- **Meer lezen** Daarnaast is een belangrijk principe dat risicoleerlingen om hun leesontwikkeling te versterken, meer zinnen en tekst per dag nodig hebben dan normale lezers.
- **Herhaling** Enerzijds gaat het om herhaling van oefeningen uit laag 1 middels *pre- en reteaching* en anderzijds gaat het om herhalen van tekst.
- **Ondersteund lezen** Risicolezers kunnen in fase 1 en 2 in kleine groepen door jou als leerkracht worden ondersteund in voorlezen/ nalezen/ papegaai-lezen, koorlezen en duo-lezen.
- **Tutorlezen**: Vanaf fase 2 kan ook worden gewerkt met tutorlezen (lezen met een leerling uit een hogere groep). Er kan gekozen worden voor koorlezen of echo-lezen (de tutor leest eerst een halve bladzijde en de jonge leerling wijst mee. Daarna leest de jonge leerling dezelfde tekst. Leerlingen kunnen ook ondersteund worden door mee te lezen met **luisterboeken**.

Het is niet altijd effectief om thuis te oefenen met lezen. Een belangrijke en gemakkelijk organiseerbare vorm van ondersteuning is *preteaching* via de e-mail. De tekst die gelezen gaat worden in de klas, wordt enkele dagen van tevoren door jou als leerkracht opgenomen. Dit geluidsbestand zend je samen met de

tekst naar de ouders met het verzoek om de leerling te laten luisteren en de tekst te laten meelezen. Zwakke leerlingen luisteren eerst alleen maar en proberen pas mee te lezen als zij het geluidsbestand meermaals hebben gehoord. Dit faciliteert het meelezen in de klas, waardoor deze leerlingen meer kunnen profiteren van het klassikaal gegeven leesonderwijs.

Laag 3

Fase 1 [Connect Klanken en Letters](#) en [BOUW!](#)

Fase 2 [Connect Vloeiend Lezen](#)

Vieren met ICT

Voor alle leerlingen, maar juist voor risicoleerlingen is het 'vieren met ICT' belangrijk. Als zij een nieuwe letter hebben geleerd of een pagina kunnen lezen, verdient het aanbeveling om daar foto- of filmopnames van te maken om zo het geleerde te kunnen vieren met de leerling en te kunnen delen met thuis.

Meertalige leerlingen

Voor deze leerlingen geldt dat zij zich de techniek van het lezen net zo goed eigen kunnen maken als eentalige leerlingen. Toch is hun leesniveau als ze van de basisschool komen dikwijls lager dan dat van leerlingen die het Nederlands als moeder-taal hebben. Dat komt doordat hun mondelinge vaardigheden (woordenschat/ begrip) minder sterk zijn ontwikkeld en ze minder ervaring hebben met Nederlandse klanken. Daardoor is de klanktekenkoppeling moeizamer, hebben ze een trager leestempo en maken ze meer fouten in het lezen en schrijven.

Om te besluiten hoe het leesonderwijs aan meertalige leerlingen moet worden vormgegeven, kunnen de volgende vragen worden beantwoord:

- Hoe is de taalbeheersing in de Nederlandse taal?
- Kan een leerling lezen in de eigen taal? Zie [brochure](#) 'Taal en Tekenen' van het LOWAN
- Kent de leerling het Latijnse schrift?
- In welke fase van het leesproces Nederlands bevindt de leerling zich?

- **Pre-alfabetische fase:** leerlingen hebben een visueel beeld van een woord en de bijbehorende uitspraak opgeslagen in hun geheugen. Ze maken geen gebruik van de klanktekenkoppeling.
- **Partieel alfabetische fase:** Leerlingen herkennen een woord doordat ze een aantal letters herkennen, vaak aan het begin of het eind van een woord.
- **Volledig alfabetische fase:** Leerlingen lezen een woord door het volledig te verklanken.
- **Consolidatiefase:** Leerlingen lezen een woord door dat woord te halen uit hun geheugen of een woord dat erop lijkt, te vergelijken met het te lezen woord.

De leesaanpak voor meertalige leerlingen hoeft niet te verschillen van die voor leerlingen die het Nederlands als moedertaal hebben. Zo kan ook bij deze leerlingen gebruik worden gemaakt van de aanpak voor aanvankelijk lezen of bij oudere leerlingen van Connect Klanken en Letters. Niet-Nederlandstalige leerlingen hebben wel vaak meer en intensievere begeleiding nodig.

Bij meertalige leerlingen is meestal niet zozeer het technisch lezen een probleem, maar **leesbegrip**. Juist met het oog op hen is belangrijk dat in de klas veel aandacht is voor voorlezen en het communiceren over boeken en gelezen teksten. Dat speelt zeker een rol wanneer leerlingen uit een thuissituatie komen waarin weinig wordt gelezen. Op school kan jij als leerkracht, maar ook de andere leerlingen als rolmodel fungeren. Bij het kiezen van teksten en in de communicatie over teksten moet aandacht zijn voor culturele verschillen.

